

2022-09-12

Dnr: KS 2022/263

Handläggare
Pål Castell
pal.castell@vanersborg.se
0521-72 10 91

Mottagare
Boverket

Yttrande över remiss av Boverkets rapport Översikts- och regionplan i en digital miljö

Bakgrund

Boverket har i juni 2022 bjudit in Vänerns kommun att yttra sig om rapporten Översikts- och regionplan i en digital miljö. Rapporten utgår från ett regeringsuppdrag om effektiv och enhetlig tillämpning av plan- och bygglagen, med stöd av flera EU-direktiv som berör digitalisering av samhällstjänster.

Sammanfattning av yttrande

Kommunen ser positivt på standardisering och digitalisering av översikts- och regionplanering. Det finns dock stora utvecklingsbehov av nuvarande ÖP-modell innan den kan fungera som grund för standardisering. Bland annat behöver den utvecklas för att...

- ...täcka in alla delar av översiktsplanen
- ...ge verktyg att redovisa ÖP:n i helhet och arkivera den digitalt
- ...anpassas till kommuner med olika förutsättningar
- ...fungera för FÖP och TÖP
- ...integrera alla översiktsplaner i gemensam redovisning
- ...fungera smidigt ihop med annan geodata
- ...anpassas för att möta dagens och framtida behov bättre

Yttrande

Standardisering och verktyg för digital hantering av detaljplaner har utvecklats under de senaste åren, vilket har fört med sig många typer av fördelar. Det är positivt att Boverket går vidare med detta utvecklingsarbete även när det gäller översikts- och regionplanering. Det är dock viktigt att välfungerande verktyg och rutiner finns på plats innan de träder in som lagkrav. Detta gäller hela processen med text- och kartframställning, presentationsformat, samråd, beslutsfattande och arkivering.

Vänerns kommun har försökt anpassa till Boverkets ÖP-modell i flera planprocesser de senaste åren, men har kommit till slutsatsen att verktygen behöver utvecklas för att kunna användas på ett bra sätt. Detta återspeglas även i enkätsvaren som redovisas i rapportens avsnitt 3.4.3. Där framgår att endast en femtedel av de kommuner som har en digital ÖP har använt modellen helt, två femtedelar endast delvis och lika många valt att göra en helt egen struktur. Det finns ett antal utmaningar med

2022-09-12

Dnr: KS2022/263

nuvarande modell. Följande stycken går igenom frågor som Vänersborgs kommun vill lyfta.

Modell för hela översiktsplanen

Som nämns i rapporten omfattar ÖP-modellen endast delar av översiktsplanens innehåll, med fokus på digital kartredovisning. Det är viktigt att alla delar ingår och att det finns stöd för hur hela översiktsplanen bör struktureras och redovisas. Rent konkret bör det handla om en mall för rubriksättning och vägledning för innehåll i de olika delarna.

I stora delar kan detta ses som motsvarighet till en detaljplans planbeskrivning (textavsnitt som rör förutsättningar, analyser, förslagsbeskrivningar, genomförande, konsekvenser etcetera). Men förutom det har översiktsplaneringen traditionellt ofta resulterat i många generella rekommendationer kring principer och förhållningssätt som kan vara svåra att fånga om alla rekommendationer behöver knytas till kartobjekt.

Modell för digital helhetsredovisning och arkivering

Många kommuner som tagit fram digital översiktsplan har valt att presentera den som en hemsida, vilket har många fördelar för spridning och användning. Det skulle dock vara bra med tydlighet kring hur en sådan hemsida bör utformas. Och det finns oklarheter kring hur en sådan typ av digital information ska hanteras i beslutsfattande och för framtida arkivering. Ett förslag kunde eventuellt vara att skapa en modell som både fungerar för traditionell dokumentutskrift och för redovisning på hemsida.

Anpassningsmöjligheter för kommuner med olika förutsättningar

Nuvarande ÖP-modell präglas delvis av begrepp som känns anpassade till en viss typ av kommun medan andra begrepp kan saknas. Exempel är kategorierna stadsdelscentrum, kommundelscentrum och regional kärna, som har känts dåligt anpassade till en småstads- och landsbygdskommun, där kategorier som landsbygdsort, ortscentrum eller bebyggelseområde på landsbygden hade kunnat vara mer relevanta.

Modell för FÖP och TÖP

Modellen bör även utvecklas för att kunna användas även för olika typer av översiktsplaner. Det behöver då bland annat tydliggöras vad som ska behandlas i fördjupade översiktsplaner (FÖP) och i olika typer av tematiska tillägg (TÖP). Även här bör anpassningsmöjligheter finnas i kartlager för ökad detaljeringsgrad i sådana planer.

Överlagring av olika översiktsplaner

Modellen bör också utformas för att smidigt kunna integrera olika översiktsplaner, det vill säga överlagring av ÖP, FÖP:ar och TÖP:ar. Det bör inte vara så komplicerat när det gäller själva kartan och rekommendationer kopplade till den, men det kan kräva mer arbete att få det att fungera bra även för övriga delar av översiktsplanerna.

2022-09-12

Dnr: KS2022/263

Samredovisning med annan geodata

Det efterfrågas ofta att översiktsplanen redovisas ihop med andra datalager, till exempel riksintressen, naturvärdesinventeringar, fornlämningar eller markföroreningar. För juridisk tydlighet bör de beslutsdokument som kommunen antar endast omfatta de delar som beslutas om, det vill säga utvecklingsinriktning och rekommendationer för mark- och vattenanvändning. Men såväl inför antagande som efter är det en stor fördel om allehanda geodata kan samredovisas med översiktsplanen. Modellen borde därför utvecklas med förslag på hur denna samredovisning kan utformas, så att det är tydligt vilka lager som hör till antagen plan och vad som är olika typer av underlag eller annan information. Många av de lager som efterfrågas uppdateras kontinuerligt och många ägs av externa parter. Av dessa anledningar är det inte lämpligt att de ingår som del i själva översiktsplanen.

Omvänt bör det även finnas standard kring exportformat av geodata, så att andra myndigheter enkelt kan lägga in kommunens översiktsplan i sina kartsystem.

Benny Augustsson
Ordförande i kommunstyrelsen

Lena Tegenfeldt
Kommundirektör